

HEBREW B – STANDARD LEVEL – PAPER 1
HÉBREU B – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
HEBREO B – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Monday 17 May 2004 (morning)
Lundi 17 mai 2004 (matin)
Lunes 17 de mayo de 2004 (mañana)

1 h 30 m

TEXT BOOKLET – INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this booklet until instructed to do so.
- This booklet contains all of the texts required for Paper 1.
- Answer the questions in the Question and Answer Booklet provided.

LIVRET DE TEXTES – INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- N'ouvrez pas ce livret avant d'y être autorisé(e).
- Ce livret contient tous les textes nécessaires à l'épreuve 1.
- Répondez à toutes les questions dans le livret de questions et réponses fourni.

CUADERNO DE TEXTOS – INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra este cuaderno hasta que se lo autoricen.
- Este cuaderno contiene todos los textos para la Prueba 1.
- Conteste todas las preguntas en el cuaderno de preguntas y respuestas.

טקסט א': שפת הציפורים

- 1 שפת הציפורים היא השימוש שהציפורים עושות בקולן לצורך תקשורת. בשפה האנושית אנחנו יכולים לתאר רעיונות ולספר על עבר ועתיד. לא ידוע אם יש בעלי חיים אחרים שיכולים לעשות זאת.
- 2 השירה והקריאות, שהציפורים משמיעות לצורך תקשורת, דומות יותר לתקשורת אנושית בלי מילים, למשל צעקות. השירה של הציפורים וקריאותיהן מספרות את "הרגשתן" באותו זמן, את "מצב רוחן" באותו הרגע. זה לא אומר, שציפורים לא יכולות לבטא כוונה בדיוק. יש קריאות ציפורים הדומות למילים אנושיות.
- 3 שירת הציפורים, יחד עם הצלילים האחרים שלהן - הקריאות, הן "שפה". רוב קולות השירה של הציפורים הם מְלוּדָּיִים. אבל בחיי הציפורים יש ל"שירת הציפורים" משמעות. השירה שמשמיעה הציפור באה, למשל, להגנה על השטח או כדי למשוך בת זוג, או לפרסום עצמי. הציפורים משמיעות את השירה מן האוויר, מגובה של עץ, לאור הירח או מתוך צמחים ביער.
- 4 חוץ מהחזרה על השירה, גם חוֹזֵק השירה חשוב להעביר מידע טוב יותר. לכן חשוב המקום שממנו מושמעת השירה. יש ציפורים ששרות את שירן מראש העץ, כך שה"הודעה" שלהן תישמע למרחק הגדול ביותר. ציפורים שחיות במקומות פתוחים צריכות לשיר כשהן עפות כדי לזכות בגובה.
- 5 ציפורי לילה תלויות בעיקר בקול, ולכן השירה שלהן מיוחדת. גם ציפורי יום, החיות בתוך צמחים רבים או עמוק ביער, תלויות הרבה מאוד בקול. יש קולות, שאינם יכולים להגיע רחוק בגלל הצמחייה הרבה, ולכן לציפורים החיות שם יש קולות מיוחדים, למשל קול נמוך יותר מאלה של ציפורים החיות במקומות פתוחים.
- 6 ברור, שציפורים ממין אחד יוצרות תקשורת רק עם ציפורים מאותו מין. למעשה, אין "שפת ציפורים" אחת; יש שפות שונות, כמספר המינים השונים הקיימים. בני אדם יכולים להבחין בין מיני הציפורים לפי השירה שלהן. לפני מאתיים וחמישים שנה הצליח גילְפֶּרְט וייט להבחין בפעם הראשונה בין שלוש ציפורים, שדמו זו לזו במראָה החיצונית, לפי שירתן.
- 7 מינים מסוימים של ציפורים אינם שרים בדיוק את אותו השיר בכל פעם. לכל ציפור יש אוֹסֵף של כמה "פסוקים", שהרבה מהם משותפים לה ולשִׁכְנֶיהָ. בכל פעם שציפור מתחילה לשיר, עונים לה מיד ב"פסוק" הדומה ביותר לזה שלה.

טקסט ב': אולימפיאדת הנכים

1. תנועת ספורט הנכים (אנשים עם בעיות פיזיות) נוסדה בשנת 1948 בסטוק-מנדוויל, שבבריטניה. מאז שנת 1952 התקיימו משחקי אולימפיאדת הנכים כל שנה בבית החולים הגדול בסטוק-מנדוויל. בשנת 1960 התקיימו משחקים אלה בפעם הראשונה כאולימפיאדה, ומחוץ לבריטניה - ברומא. באותה שנה החליטו, שבעתיד יקיימו את המשחקים הבין-לאומיים אחת לארבע שנים, קרוב לאולימפיאדה הכללית, גם במקום וגם בזמן.
2. בשנת 1964 התקיימו המשחקים האולימפיים של סטוק-מנדוויל בטוקיו, ובשנת 1968 הם היו צריכים להתקיים במקסיקו. בראשית 1966 הודיעה מקסיקו, שהיא לא תוכל לארח באותה שנה את משחקי הנכים בזמן האולימפיאדה הגדולה, ולכן החליטה ישראל להציע את עצמה לארח את האירוע המיוחד הזה. ההצעה התקבלה בחיוב אצל כל המוסדות החשובים בישראל ומחוץ לישראל.
3. אולימפיאדת הנכים השלישית (ה-17 במספר למשחקי סטוק-מנדוויל) התקיימה בישראל בין ה-4 ל-13 בנובמבר 1968, בזמן חגיגות שנת העשרים לעצמאות ישראל. נשיא המדינה, מר זלמן שזר, אירח את האולימפיאדה. לפני האולימפיאדה הוקמה ועדה ציבורית לאולימפיאדת הנכים בישראל, בראשות ראש הממשלה, מר לוי אשכול, שהכין את האירוע הזה. האחריות הבין-לאומית למשחקים האלה היא בידי הוועדה הבין-לאומית למשחקי סטוק-מנדוויל לנכים. ישראל משתתפת דרך הוועד הישראלי למשחקי סטוק-מנדוויל הבין-לאומיים לנכים.
4. באולימפיאדה שהתקיימה בישראל השתתפו כאלף אורחים מחוץ-לארץ, משלושים מדינות מכל חמש היבשות. מספר הבאים אליה היה גדול פי שלושה בערך ממספר המשתתפים עד אז. ענפי הספורט שבהם התחרו הם: כדורסל, שחייה, אתלטיקה קלה, סיוף, הרמת משקולות, טניס שולחן, כדורת, סנוקר, חץ וקשת.
5. האולימפיאדה נפתחה בהשתתפות נשיא המדינה באיצטדיון האוניברסיטה העברית בירושלים ב-4 בנובמבר, והיא ננעלה בתל אביב בטקס חגיגי בהשתתפות ראש הממשלה ב-13 בנובמבר.
6. בין הספורטאים היו נְכִי-מלחמה רבים, שהוכחו לעצמם ולאחרים מה הוא כוח הרצון וההתמדה, ומה היא השפעתם על המצב הגופני והנפשי של הנכה. המשחקים האלה מסמלים את ניצחון הרוח וכוח הרצון על המיגבלות הגופניות.
7. צריך לזכור, שבראשית שנות החמישים נחשב עדיין הנכה קשור למקום אחד, מוגבל, איטי. ההכנות לאולימפיאדה הן פעילות ספורטיבית חשובה, שמשפרת (מיטיבה) את החיים היום-יומיים של הנכה מכל הבחינות. אולימפיאדת הנכים באה, לכן, לספק את ההישגים הספורטיביים המצויינים של הנכים ולהיות השיא (הנקודה הגבוהה) שלהם.
8. לספורט הנכים בכלל ולאולימפיאדה במיוחד יש כל היתרונות הידועים לספורט הבריאים, אם לא יותר מזה. סיקמת האולימפיאדות - "מהר יותר, רחוק יותר, גבוה יותר" - יפה גם לאולימפיאדה הזאת, ו"גבוה יותר" הוא לא רק פיזי, אלא במקרה הזה בעיקר נפשי.

טקסט ג': האגדות משפניות סדר בעולמו של הילד

1. בזמן האחרון תורגם לעברית ספרו של הפסיכולוג והמחנך פרונו בִּטְלֵהִיִּים, הנקרא "קסמן של אגדות". הספר עוסק בתרומה של אגדות (סיפורים) להתפתחותו הנפשית של הילד.
2. בטלהיים נותן לאגדות תפקיד שאף פעם לא חשבנו עליו. מֵעֵבֶר לבידור, לִעֲנִיין ולמִתַּח, הוא רואה אותן כמכשיר להשפנת (לשים) סדר בעולמו של הילד. הרבה פעמים יש לילדים רגשות שגורמים להם לפחד עמוק, והדמיונות המבולבלים שלהם לא מסתדרים עם תמונת העולם היפה שההורים שלהם מראים להם. הורים רבים מאמינים, שיותר טוב לא להביא לילד את הדברים שמפריעים לו, ושצריכים [X] לילד רק את הצד הורוד והיפה של החיים.
3. בִּטְלֵהִיִּים הוא נגד הַדְּעָה הזאת, שרוצה להסתיר את הצד החשוך של האדם. הוא טוען שבעניין הזה יש לאגדות חידוש חשוב מאוד: האגדות מראות שוב ושוב, שהרגשות השליליים הם חלק בלתי-נפרד מחיי האדם, כמו המאבק נגד קִשְׁיִים גדולים אחרים, שהילד יכול [28] בחייו בעתיד. אם האדם לא בורח מהמאבקים האלה, בסוף הוא יתגבר על כל הקשיים, ויִנָּצַח.
4. הצגת בעיות החיים באגדות היא בצורה קצרה ומודגֶשֶׁת. כך יכול הילד להילחם בבעייה בלי לחשוב על הדברים שרוצים [29] ממנו, כדי שהוא לא יראה אותם. אגדות העם עושות את כל המצבים פשוטים יותר. הדמויות שבאגדות באות בצורה ברורה. בכל אגדה מראים את הרע והטוב בְּדְמוּיֹת מסויימות ובמה שהן עושות, כמו שבחיים באים הטוב והרע זה בצד זה.
5. האגדות עוסקות בדרך-כלל במוטיבים שמעסיקים את הילד, ולא חשוב אם הוא יודע על כך או לא. הן עוסקות בקנאת אחים, בתחרות בין ילד להורה, במוטיב היציאה לעולם, ובפחד הפרידה מן הבית וההורים. הן מעודדות את הילד לעזוב את הרצון הילדותי להיות תלוי, ולהגיע לחיים עצמאיים. הגיבורים שיוצאים לעולם הגדול עוברים הרבה מלחמות, הם נופלים, אבל קמים שוב ושוב, וכך הם מראים לילד, שלמרות הקשיים והנפילות - בסוף המאבק ייגמר בהצלחה.
6. בטלהיים מִנְתַּח ומסביר אגדות מפורסמות ומראה איזה עוֹשֶׁר פסיכולוגי לחיים אפשר למצוא בסיפורים האלה, שנשמעים כאילו הם פשוטים וילדותיים. הוא כותב, שבתוך האגדות מוסתרים מְסָרִים (ידיעות), שיכולים לדבר אל הילד בלי שהוא ידע על זה.
7. כמו יצירות אומנות אחרות, האגדה מדברת בשפה של סמלים. בגלל הסמליות הילד יכול למצוא באגדה משהו שמקביל (דומה) לעולם הפסיכולוגי שלו. הדבר המיוחד באגדה הוא הפשטות החיצונית שלה והאווירה החיובית והטובה שבדרך-כלל מְסַיֶּמֶת את הקונפליקט.

טקסט ד': התמכרות לאינטרנט - התופעה והשפעותיה

בשנים האחרונות התפרסמו הרבה מאוד מחקרים על מכורים לאינטרנט - "נְטָהוּלִיקְס" קוראים להם - אנשים שלא יכולים להפסיק את השימוש כי הם מוכרחים להשתמש באינטרנט.

היקף התופעה: איגוד הבריאות האמריקאי קובע ש-18 מיליון נשים וגברים מכל העולם, שהם 6% מהמשתמשים באינטרנט, מכורים לרשת האינטרנט. בישראל חושבים שמספר הגולשים (המשתמשים באינטרנט) בשנת 2001 היה כמיליון. אם כך, כשישים אלף מהם סבלו מהתמכרות למחשבים ולגלישה באינטרנט ברמות שונות. הירידה במחירים של המחשבים, והגישה הקלה לאינטרנט גרמו לזה שהבעיה התפשטה לאנשים בכל הגילים. אנשי חינוך רבים, בארץ ובעולם, ראו אצל בני נוער סימנים של עייפות, עיניים אדומות, חוסר עניין בלימודים, ריחוק מחברים, ודברים דומים. התברר, שבני הנוער האלה נותנים שעות רבות למחשבים ואינטרנט, לפעמים עד למצב של התמכרות.

הבעיה: על פי אחת הדעות, שעות של צפייה במחשב גורמות למוח להפריש (להוציא) חומר כימי הדומה לאַדְרֵנָלִין, הנקרא דופאמין, שגורם להתלהבות לזמן קצר, אבל אחר כך משאיר את הגולש עצוב. המחקר מראה גם, ששימוש-יתר באינטרנט גורם בעיות חברתיות ומשפחתיות.

בהתמכרות, בדרך-כלל, יש דברים נפשיים, גופניים וחברתיים-תרבותיים. החוקרים באים ממקצועות שונים: רפואה, פסיכולוגיה, פסיכיאטריה, כימיה, פיזיולוגיה וביולוגיה. התמכרות היא התנהגות חוזרת על עצמה, שמתחילה ברגשות של רצון, ומגיעה להכרח. בהמשך אי-אפשר יותר לשלוט בהתנהגות הזאת, גם כשיודעים שהיא גורמת הרבה בעיות.

יש שינוי בהתנהגות ושינוי בסדרי העדיפויות (מה יותר חשוב). מה שהיה קודם חשוב מאוד מקבל חשיבות נמוכה. יש הסברים ביולוגיים להתמכרות, אבל יש חשיבות יותר גדולה לאופי ולצדדים החברתיים והתרבותיים, שמסבירים את ההתמכרות, ויש השפעה של כל אלה יחד.

יש אנשים שאומרים, שההתמכרות לאינטרנט דומה להתמכרויות אחרות, כמו התמכרות להימורים (למשל קאזינו), לסקס, לספורט, לעבודה ולקניות. אחרים אומרים שאנחנו עדיין לא מבינים בדיוק את ההתמכרות.

מכיוון שחלק מהסיבות להתמכרות הן חברתיות, נראה שאפשר לעזור לאנשים להתמודד (להילחם) איתה, בעיקר על ידי פעילויות מניעה, זאת אומרת לפני שאנשים מתמכרים.